

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ (Ιανουάριος 2007)

Συγγραφέας: ΓΛΥΚΕΡΙΑ ΣΙΟΥΤΗ

Το άρθρο 24 του Συντάγματος και η αναθεώρησή του αποτέλεσαν αντικείμενο έντονων συζητήσεων και αντικρουόμενων απόψεων τόσο στο νομικό κόσμο όσο και στον κοινωνικό διάλογο ήδη από την προηγούμενη αναθεώρηση του 2001. Το ίδιο και σήμερα, και ίσως ακόμη εντονότερα.

Σπανίως νομικές ρυθμίσεις πυροδοτούν τόσο έντονες συζητήσεις, όχι μόνο σε νομικούς και πολιτικούς κύκλους αλλά και στο δημοσιογραφικό χώρο, σε μη κυβερνητικές οργανώσεις αλλά και σε έναν ευρύτερο κύκλο ατόμων. Τρία είναι τα ζητήματα που κυριαρχούν και αξίζουν την προσοχή και το σχολιασμό μας:

α. Η εξισορρόπηση των περιβαλλοντικών και των οικονομικών αγαθών: Η έννοια της αειφορίας ή της βιωσιμότητας αφορά εξίσου το περιβάλλον και την οικονομική ανάπτυξη. Αντικείμενό της είναι -ή πρέπει να είναι- η διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, όχι μόνον ως αυταξίας αλλά και ως ενός από τους πλείονες στόχους του αναπτυξιακού σχεδιασμού, ώστε η διατήρηση, ποιοτική και ποσοτική, των οικοσυστημάτων και η μη κατασπατάληση των φυσικών πόρων να συντελεί και να διασφαλίζει και την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

Για το λόγο αυτό είναι προτιμότερη η καθιέρωση της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία έχει τριπλή διάσταση, περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική. Η τριπλή αυτή διάσταση και η προτεινόμενη ορολογία περιλαμβάνονται σε όλα τα σχετικά, διεθνή και ευρωπαϊκά κοινοτικά, κείμενα.

Στη Διακήρυξη της Στοκχόλμης του 1972 ορίζεται ότι οι οικονομικοί παράγοντες πρέπει να λαμβάνονται εξίσου υπόψη με τις οικολογικές διεργασίες και συνιστάται η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μέτρων προστασίας στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη. Στην πασίγνωστη Διακήρυξη του Ρίο του 1992, ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται εκείνη η οποία πρέπει να ικανοποιεί εξίσου τις αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές ανάγκες της παρούσας και των μελλουσών γενεών. Στο άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, μετά το Άμστερνταμ, ορίζεται ως αποστολή της Κοινότητας, μεταξύ άλλων, και το να προάγει στο σύνολό της την αρμονική, ισόρροπη και βιώσιμη

ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων και ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Η αρχή της αειφορίας, όπως περιλαμβάνεται στο ισχύον Σύνταγμα, μπορεί και έχει πολλές φορές ερμηνευθεί μονοσήμαντα ως προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και η σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει πολλές φορές, ιδίως στο παρελθόν, αγνοήσει την τριπλή διάστασή της.

Γι' αυτό προτιμότερο είναι να αντικατασταθεί η αρχή αυτή από την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να υπογραμμισθεί από το συντακτικό νομοθέτη στην Ελλάδα η ανάγκη συγκερασμού των περιβαλλοντικών και οικονομικών συμφερόντων και η επιδίωξη ισόρροπης προστασίας των περιβαλλοντικών, των οικονομικών και των κοινωνικών αγαθών.

β. Η δυνατότητα επέμβασης στις δασικές εκτάσεις: Πριν από την αναθεώρηση του 2001 η δασική προστασία των δημόσιων και των ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων διέφερε. Έτσι όπως είχε ερμηνευθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας, η προστασία των ιδιωτικών δασών και των δασικών εκτάσεων ήταν απόλυτη, ενώ των αντίστοιχων δημόσιων ήταν δυνατή υπό όρους η αλλαγή του χαρακτήρα τους για λόγους δημοσίου συμφέροντος και εθνικής οικονομίας.

Ενώ, δηλαδή, στα δημόσια δάση και τις δασικές εκτάσεις ήταν δυνατή η επέμβαση, κάτι τέτοιο ήταν ανεπίτρεπτο για τα ιδιωτικά δάση και τις δασικές εκτάσεις, στα οποία ουδεμία επέμβαση επιτρεπόταν, ακόμη και αν αυτό το επέβαλλε η εθνική οικονομία ή το δημόσιο συμφέρον. Η ανισότητα αυτή έπαυσε το 2001, οπότε εξισώθηκε η προστασία δημόσιων και ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων και είναι πλέον δυνατή η επέμβαση σε όλα, υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η συζητούμενη αναθεώρηση αφορά τις δασικές εκτάσεις και είναι, κατά την άποψη μου, δικαιολογημένη. Η ίδια η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας διαφοροποιεί τη σημασία και το βαθμό προστασίας τους, εφόσον δέχεται ότι σε περίπτωση θεμιτής επέμβασης στο δασικό πλούτο πρέπει να προτιμάται η επέμβαση σε δασικές εκτάσεις και μόνον όταν αυτό αποδεδειγμένα δεν είναι δυνατό να επιτρέπεται η επέμβαση σε δάση. Ο λόγος είναι επιστημονικά τεκμηριωμένος, εφόσον,

σύμφωνα με την επιστήμη της δασολογίας αλλά και τον ορισμό που το ίδιο το ισχύον Σύνταγμα κατοχυρώνει, δασική είναι η έκταση, όταν στο σύνολο των δέντρων η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά.

Δεν θα υπήρχε, ενδεχομένως, ζήτημα εάν η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας δεχόταν ότι η οικιστική ανάπτυξη και το δικαίωμα των πολιτών για κατοικία συνιστούν μορφή δημοσίου συμφέροντος, η οποία καθιστά θεμιτή την επέμβαση σε μία δασική έκταση, όταν το κράτος αιτολογημένα και μετά από μελέτη αποδεικνύει ότι είναι απαραίτητη η επέμβαση σε μια δασική έκταση για την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και στεγαστικής πολιτικής.

Η δημιουργία οικισμών στις παρυφές δασικών εκτάσεων ή σε μέρη όπου η δασική βλάστηση είναι αραιά ή υποτυπώδης, όταν αυτό δικαιολογείται από την αναγκαία επέκταση πόλεων ή οικισμών ή την ικανοποίηση στεγαστικών αναγκών, μετά την κατάρτιση ειδικής μελέτης, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως δασοκτόνα και να δαιμονοποιείται στο δημόσιο διάλογο.

. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός και η κατάρτιση δασολογίου: Η χώρα μας στερείται ακόμη ολοκληρωμένου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, οι οποίοι συνιστούν βασικό και απαραίτητο εργαλείο ορθολογικής ανάπτυξης και προϋπόθεση αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος. Το ίδιο ισχύει για την ύπαρξη δασολογίου, παρ' ότι αυτή επιτάσσεται και από το δασικό κώδικα αλλά και από το ισχύον Σύνταγμα. Πρόκειται αναμφίβολα για αδικαιολόγητη αδράνεια και καθυστέρηση της Πολιτείας, η οποία διαιωνίζει κατ' αυτό τον τρόπο την άναρχη δόμηση και τη διαρκή αμφισβήτηση του δασικού χαρακτήρα πολλών εκτάσεων, με άμεσο αποτέλεσμα τη συντήρηση κλίματος ανασφάλειας πολλών ιδιοκτητών.

Η πρόταση, όμως, να ενιαιοποιηθεί ο πολεοδομικός σχεδιασμός με τον καθορισμό των δασών και δασικών εκτάσεων, δηλαδή να επιτραπεί να συμπεριλαμβάνονται και δασικά οικοσυστήματα σε σχέδια πόλεων, έστω και με προστατευμένη τη μορφή και τη χρήση τους, δεν νομίζω ότι ενδείκνυται για την προστασία τους.

Το κράτος έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει άμεσα στην καταγραφή και τον καθορισμό δασών και δασικών εκτάσεων με την κατάρτιση δασικών χαρτών, χρησιμοποιώντας αεροφωτογραφίες αλλά και τα προηγμένα συστήματα δορυφορικών

δεδομένων με τα οποία αναγνωρίζεται η μορφή μιας έκτασης αλλά και ο χρόνος τυχόν αποψίλωσής της. Η κατάρτιση δασολογίου επιβάλλεται και από το δασικό κώδικα και από το ίδιο το ισχύον Σύνταγμα, το οποίο την καθιέρωσε ως υποχρέωση του κράτους με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, προσαρμοζόμενο σε σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός ακολουθεί άλλα κριτήρια και διαδικασίες και γίνεται από άλλα όργανα. Καλό είναι να μη συγχέεται ούτε να αναμειγνύεται με την κατάρτιση δασολογίου, το οποίο απαιτεί άλλες επιστημονικές ειδικότητες και εξασφαλίζει άλλες, ειδικές, εγγυήσεις για τη διαφύλαξη του δασικού πλούτου.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στις 21 Ιανουαρίου 2007, σ. 50.